

Anders Carlsson

Analysenheten

Hur gör vi våra prognoser?

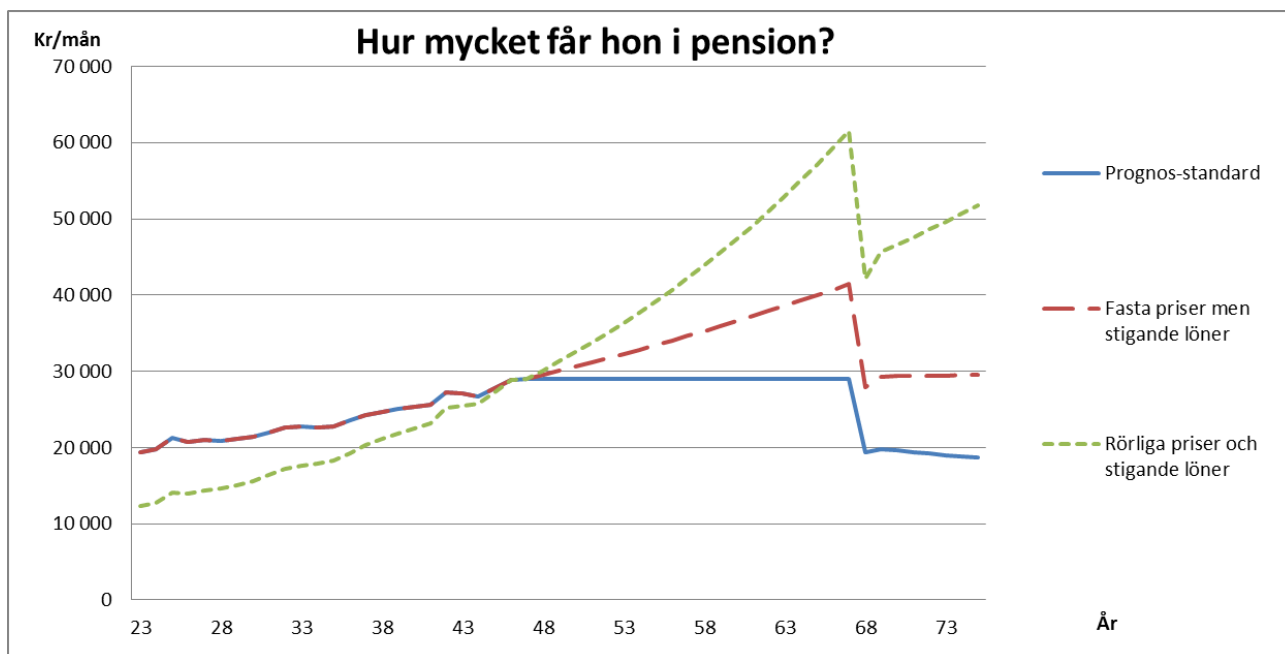
2014 var första året som pensionsprognosen i orange kuvertet gjordes enligt den branschgemensamma prognosstandarden. Att det finns en standard innebär att både Pensionsmyndigheten, tjänstepensionsbolagen och andra pensionsbolag räknar prognoser enligt gemensamma anvisningar som bl.a. Pensionsmyndigheten, Min Pension, Svensk försäkring och Konsumenternas försäkringsbyrå tagit fram. Ett av syftena är att det ska bli enklare att som sparare kunna jämföra information för olika delar av pensionen. Standarden innebär också att prognosen som förvalt alternativ räknas utifrån oförändrad arbetsinkomst i framtiden och utan inflation. Det betyder att prognosen är räknad *i dagens löner* och *i dagens priser*. Detta alternativ kan ändras av användaren, men de flesta prognoskonsumenter använder enbart de förvalda antagandena.

Varför ingen inflation och ingen lönetillväxt?

Man kan tycka att inflation och lönetillväxt borde räknas med i en prognos. Anledningen till att man inte gör det i prognosstandarden är för att man ska kunna jämföra sitt framtida pensionsbelopp med den inkomst och de utgifter man har idag. Vi vet att 20-30 år framåt i tiden kommer priserna och lönerna antagligen att ha stigit. En prognos där man tar hänsyn till framtida lönetillväxt och prisökningar blir dock mer svårtolkad, dessutom visar det sig att förhållandet mellan pensionsbeloppet till slutlönen ändå blir i princip detsamma, vilket vi kommer se nedan. I prognosstandarden räknas det därför som att priserna och lönerna kommer ligga stilla. Prognosen görs alltså utifrån frågeställningen ”*Vad får jag i pension om allt fortsätter likadant som det är idag?*”

Vad blir det för skillnad mellan olika prognoser?

Det finns flera sätt att göra prognoser på, man måste inte följa standardens förvalda antaganden. Med följande exempel kan vi visa att man visserligen får olika resultat i kronor beroende på hur man gör prognosen, men att förhållandet mellan slutlön och pension blir i stort sett detsamma så länge antagandet om kapitalavkastning utöver lönetillväxt hålls konstant. Alla tre prognoserna är räknade i typfallsmodellen som ligger på Pensionsmyndighetens hemsida. Själva typfallet här är en pensionssparare som är 47 år, jobbar inom SAF-LO-området och har en inkomst på 29 000 kr/mån. Hon började jobba när hon var 23 år och går i pension vid sin *årskullsspecifika ålder* som är 67 år och 11 månader. Denna jämfört med 65 betydligt högre pensionsålder är en förklaring till typfallets ganska goda kompensationsgrad.

Enligt prognosstandard: fasta priser och fasta löner

Här hålls lönen och priserna konstanta fram till pension och avkastningen på premiepensionen och tjänstepensionen antas vara 2,1 %. Vid 67 år och 11 månad går hon från 29 000 kr i lön till 19 909 kr i pension. Pensionen blir alltså 69 % av den sista lönen. 2,1 % är det som i prognosstandard kallas för *överavkastning* vilket betyder avkastning utöver inflation och löneökningar. Det motsvarar 5,9 % i nominell avkastning vilket vi ser i sista prognosexemplet.

Fasta priser men stigande löner

Här antas en lönetillväxt på 1,8 % och avkastningen på 2,1 % + 1,8 % = 3,9 % per år vilket ger ett pensionsbelopp på 29 121 kr/mån. Det finns dock en risk att misstolka prognosen genom att tro att hon inte får någon skillnad i inkomst vid pensionstillfället eftersom hon har 29 000 kr i lön idag. I själva verket säger prognosen att hennes slutlön kommer vara 41 434 kr/mån (p.g.a. framtida lönetillväxt) vilket innebär att pensionen på 29 121 kr utgör 70 % av slutlönen vilket är i princip samma som prognosstandarden ger. Det kan dock vara värt att tänka på att typfallet enligt prognosstandarden kommer ha lika stor köpkraft som pensionär som hon hade som 47 åring. Huruvida det ska betraktas som mycket eller lite beror bl.a. försörjningsbördan som pensionär – vanligen är den lägre än vad den är för en 47 åring.

Stigande priser och stigande löner

Här antas både en lönetillväxt på 1,8 %, en inflation på 2 % och en (nominell) avkastning på 2,1 % + 1,8 % + 2 % = 5,9 %. Prognosen visar en pension på 44 607 kr/mån. Det är lätt att tolka resultatet som att hon kommer få en stor ökning i levnadsstandard jämfört med dagens lön på 29 000 kr. Dock visar det sig dock att pensionsbeloppets andel av slutlönen är 72 % då månadsinkomsten förändras från 61 568 kr till 44 607 kr vid pensioneringen.